

mgr Irina Tkeshelashvili
Instytut Nauk o Polityce i Administracji
Uniwersytetu Opolskiego

Promotor: prof dr hab. M. Iwanow

Streszczenie pracy doktorskiej nt.

ZEWNĘTRZNA KOMUNIKACJA STRATEGICZNA GRUZJI PO 2003 ROKU

W niniejszej dysertacji poddano analizie zewnętrzną komunikację strategiczną Gruzji. Aktualność niniejszej rozprawy polega na pierwszoplanowym znaczeniu kreowania zewnętrznej komunikacji strategicznej dla państwa gruzińskiego.

Komunikacja strategiczna jest narzędziem relatywnie nowym, jednak jednym z państw, które podjęły trud jej sformułowania, jest Gruzja. Państwo gruzińskie funkcjonuje w warunkach stałego zagrożenia integralności terytorialnej (szczególnie w rejonie Abchazji i Osetii Południowej) oraz zagrożenia utraty suwerenności państwa ze strony Federacji Rosyjskiej, czego przykładem była wojna w 2008 roku. W celu odpierania owych ataków informacyjnych i skutecznego im przeciwdziałania oraz w celu utrzymania uwagi partnerów zachodnich wobec zagrożeń, które Rosja nieustannie generuje na Kaukazie Południowym, Gruzja przeprowadziła innowacyjne zmiany w polityce zagranicznej państwa oraz polityce bezpieczeństwa państwa, m.in. podjęła trud stworzenia takiej komunikacji zewnętrznej, która integruje wszelkie działania zmierzające do kształtowania jej międzynarodowej pozycji, służąc wspomaganie realizacji celów strategicznych państwa.

W ramach danej rozprawy doktorskiej zostali przedstawione modeli komunikacji oraz komponenty zewnętrznej komunikacji strategicznej państwa. Została także przeprowadzona analiza oficjalnych dokumentów jako podstawy prawnej, na której opiera się zewnętrzna komunikacja strategiczna Gruzji oraz były zdefiniowana specyfika zewnętrznej komunikacji strategicznej Gruzji.

Konieczność wzmocnienia zewnętrznej komunikacji strategicznej wynika zatem ze względów polityki bezpieczeństwa, ponieważ zagrożenie niepodległości jest ściśle związane z wrogą działalnością prowokacyjną, podziałem oraz polaryzacją społeczeństwa i wpływem na stopień zaufania państw-sojuszników wobec Gruzji. W sytuacji stałego zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa i jego terytorialnej integralności ze strony potężnego sąsiada, którym jest Rosja, niezbędnym jest prowadzenie aktywnych działań zwracających uwagę społeczności międzynarodowej na istniejący problem. W związku z powyższym zewnętrzna komunikacja strategiczna państwa staje się narzędziem umiędzynarodowienia istniejących zagrożeń, co wpływa na podwyższenie poziomu bezpieczeństwa.

Implementacja reform, harmonizacja ustawodawstwa gruzińskiego z prawodawstwem Unii Europejskiej, transformacja instytucji państwowych, uproszczenie systemu podatkowego, reforma policji wraz z równoległą klarowną zmianą w polityce zagranicznej Gruzji stworzyły jasny przekaz dla społeczności międzynarodowej. Badania skupiają się na analizie podejścia i instrumentów zewnętrznej komunikacji strategicznej państwa wobec Unii Europejskiej, NATO i Federacji Rosyjskiej we wskazanym okresie.

Badania zastosowane w niniejszej rozprawie polegają na analizie instytucjonalnej i odnoszą się do roli instytucji państwowych, w tym ministerstw w zagranicznej komunikacji strategicznej. Jednocześnie jako przykład praktycznego zastosowania zewnętrznej komunikacji zagranicznej odwołano się do przykładu Autonomicznej Republiki Adżarii, która jako region autonomiczny nawiązała współpracę z polskim województwem dolnośląskim i stała się wzorem współpracy międzyregionalnej pomiędzy Polską a Gruzją.

Dla zrealizowania celów niniejszej dysertacji przeanalizowano liczne materiały źródłowe w języku gruzińskim, angielskim, rosyjskim i polskim, uwzględniona została także literatura przedmiotu dotycząca poruszonej problematyki. Warto zwrócić uwagę, że mimo licznych prac naukowych, prac eksperckich i analitycznych dotyczących polityki wewnętrznej i zagranicznej

Gruzji¹, dana praca jest pierwszą poruszającą kwestie zewnętrznej komunikacji strategicznej państwa gruzińskiego. W niniejszych rozważaniach odwołano się także do rankingów międzynarodowych.

Niniejsza dysertacja składa się z pięciu rozdziałów, wstępu, zakończenia i bibliografii.

Pierwszy rozdział niniejszej rozprawy został poświęcony wyjaśnieniom, czym jest komunikacja i strategia, a następnie, na czym polega kształtowanie komunikacji strategicznej państwa. Przeanalizowano w tym rozdziale również kilka modeli komunikacji², które wskażą na jej ewolucję.

Drugi rozdział niniejszej dysertacji został poświęcony zagadnieniom związanym z polityką zagraniczną Gruzji. W przypadku Gruzji, która została zaszeregowana do kategorii małych państw³, uporządkowana i jednoznacznie ukierunkowana⁴ polityka zagraniczna ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa i suwerenności państwa.

W rozdziale trzecim natomiast została przedstawiona geneza kształtowania zewnętrznej komunikacji strategicznej polegającej na aktywności władz gruzińskich na rzecz integracji z Unią Europejską i rozwoju architektury instytucjonalnej Gruzji. Został przeanalizowany wpływ wojny

¹ Zob. np. K. Kakachia, T. German, S. F. Jonce, *Georgia's Foreign Policy in the 21st Century: Challenges for a Small State*, Bloomsbury Publishing, 2022; K. Kakachia, S. Minesashvili, *Identity politics: Exploring Georgian foreign policy behavior*, Journal of Eurasian Studies, 2015; J. Буракова, *Почему у Грузии получилось*, United Press, 2011; A. Rondeli, *The choice of independent Georgia, The Security of the Caspian Sea Region*, SIPRI, Oxford University Press, 2001; A. Rondeli, *Georgia: foreign policy and national security priorities*, United Nations Development Programme, 1998; T. Sharashenidze, *The Eastern Partnership: the view from Georgia*, European Council of Foreign Relations, 2015. S. Jones, L. Kakhiashvili, *The Interregnum: Georgian Foreign Policy from Independence to the Rose Revolution*, [in:] *Georgian Foreign Policy, The Quest for Sustainable Security*, Konrad Adenauer Stiftung, 2013.

² W. Weaver, C.E. Shannon, *The Mathematical Theory of Communication*, 1949; W. Schramm, *How Communication Works*, [w:] *The Process and Effects of Mass Communication* (ed. W. Schramm), Urbana, 1954.

³ L. Leszczenko, *Gruzja - wyzwania i zagrożenia*, [w:] *Polityka zagraniczna - aktorzy - potencjały - strategie*, red. T. Łoś-Nowak, Warszawa 2011, s. 413-433.

⁴ Dla państw z obszaru poradzieckiego charakterystyczną cechą polityki zagranicznej jest pojęcie wielowektorowości, co powoduje rozmycie jednoznacznych deklaracji strategicznych państwa. Na ten temat zob.: L. Leszczenko, *Ukraina – pożegnanie wielowektorowości. Europeizacja polityki zagranicznej i bezpieczeństwa*, [w:] L. Leszczenko, H. Giebień, A. Jagiełło-Szostak, J. Jarząbek, E. Szyszlak, T. Szyszlak, *Pogranicza cywilizacji. Wpływ dylematów tożsamościowych na politykę zagraniczną i bezpieczeństwa wybranych państw Europy Środkowo-Wschodniej*, Warszawa, Dom wyd. Elipsa 2019, s. 173-195.

rosyjsko-gruzińskiej w 2008 roku na zewnętrzną komunikację strategiczną. Także został pokazany wpływ Unii Europejskiej na wojnę rosyjsko-gruzińską poprzez powołanie Misji Obserwacyjnej Unii Europejskiej w Gruzji.

W rozdziale czwartym została przeprowadzona analiza architektury instytucjonalnej Gruzji, która ma szczególny wpływ na kształtowanie zewnętrznej komunikacji strategicznej państwa. Zostały przeanalizowane dokumenty o charakterze strategicznym, mające znaczenie dla obronnego znaczenia zewnętrznej komunikacji strategicznej Gruzji oraz schematy zmian instytucji państwowych, w tym transformacja ministerstw ze względu na utworzenie departamentów komunikacji strategicznej.

W ramach studium przypadku został zaprezentowany wkład własny autorki niniejszej rozprawy doktorskiej dotyczący zastosowania zewnętrznej komunikacji strategicznej państwa na przykładzie Autonomicznej Republiki Adżarii. Także została przedstawiona chronologia wydarzeń pięcioletniej współpracy na poziomie instytucjonalnym oraz jej rezultaty w wyniku zastosowania zewnętrznej komunikacji strategicznej na szczeblu regionu autonomicznego Gruzji.

Założenia zewnętrznej komunikacji strategicznej Gruzji, wzorowane na podejściu amerykańskim i brytyjskim, przekształcono w defensywną zewnętrzną komunikację strategiczną, mającą na celu umiędzynarodowienie wojny rosyjsko-gruzińskiej oraz przyciągnięcie uwagi państw zachodnich i społeczności międzynarodowej na zagrożenia dla suwerenności i integralności terytorialnej Gruzji.

Ze względu na dynamiczne procesy międzynarodowe oraz wciąż istniejące zagrożenia wobec suwerenności państwa gruzińskiego ze strony Federacji Rosyjskiej należy zwrócić uwagę, że zaprezentowane rozważania w niniejszej rozprawie nie wyczerpują w pełni poruszonej problematyki. Nakreślając perspektywę badawczą dotyczącą wpływu zewnętrznej komunikacji strategicznej na pozycjonowanie państwa na arenie międzynarodowej, chciałabym podkreślić, że ostateczna ocena skuteczności zastosowania zewnętrznej komunikacji nastąpi po odzyskaniu kontroli Gruzji nad terenami okupowanymi.